

Nr 79.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1942 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående återbäring av arvsskatt för vissa donationer m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 106 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 27 februari 1942, föreslagit riksdagen att *dels* till Återbäring av erlagd arvsskatt i vissa fall för budgetåret 1942/43 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 139,600 kronor, *dels ock* medgiva, att stiftelsen Seth M. Kempes minne befrias från erläggande av den på Seth M. Kempes fond I belöpande arvsskatten.

För innebörden av berörda framställningar redogöres nedan under punkterna 1:o—4:o.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 202, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 20 mars 1942 — med ändring i avseende å anslagsbeloppet av det i propositionen nr 106 framlagda förslaget — föreslagit riksdagen att till Återbäring av erlagd arvsskatt i vissa fall för budgetåret 1942/43 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 184,600 kronor.

För innebörden av sistnämnda framställning redogöres nedan under punkten 5:o.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag behandlar utskottet följande motioner, nämligen

I: 136	av herr A. Engberg	(vid punkten 4:o nedan)
I: 37	» » W. Nisser m. fl.	(» » 6:o »)
II: 4	» » B. Gezelius m. fl.	(» » 6:o »)
I: 117	» » Sam Larsson	(» » 7:o »).

1:o.

Donation av f. d. folkskollärarinnan Serena Ulrika Jakobina Ehrenström från Göteborg till kräftsjukdomarnas bekämpande.

Den 22 april 1937 avled förra folkskollärarinnan Serena Ulrika Jakobina Ehrenström från Göteborg, såsom enda arvsberättigad släkting efterlämnande sonen till en avliden halvsyster.

I ett den 11 juni 1930 upprättat testamente har Serena Ehrenström beträffande sin kvarlåtenskap förordnat, att, sedan vissa legat utgått, återstoden

därav skulle tillfalla Göteborgs hälsovårdsnämnds andra avdelning i egenkap av styrelse för Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg att såsom en fond under namn »Serena Ehrenströms fond för kräftsjukdomarnas bekämpande» förvaltas på sätt testator föreskrivit i ett i samband med testamentet upprättat och av testator godkänt reglemente.

I ett senare den 10 april 1937 dagtecknat testamente har testator givit vissa ändrade föreskrifter beträffande utgivande av legat samt i fråga om den återstående förmögenheten förordnat, att den enligt förenämnda testamente den 11 juni 1930 skall tillfalla testators fond för kräftsjukdomarnas bekämpande, med rättighet för dess styrelse att vidtaga önskvärda förändringar för användning av donationen.

Göteborgs stads hälsovårdsnämnds andra avdelnings uppgift såsom styrelse för Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, numera benämnt Sahlgrenska sjukhuset, tillkommer från och med den 1 juli 1933 Gemensamma direktionen för Göteborgs stads sjukhus.

Mot omförmälda testamenten, vilka den 10 maj 1937 bevakats vid Göteborgs rådhusrätt, har klander icke blivit inom laga tid instämt.

Bouppteckningen efter Serena Ehrenström, vilken den 23 december 1937 inregistrerades vid Göteborgs rådhusrätt, utvisar en behållning av 268,962 kronor 10 öre. Därav belöpa å legaten 40,241 kronor 30 öre samt å stiftelsens andel 228,720 kronor 80 öre. Av den vid inregistreringen till sammanlagt 54,203 kronor beräknade arvsskatten faller på legaten 7,055 kronor och på stiftelsens andel 47,148 kronor. Efter avdrag av 150 kronor för lösen har arvsskatt erlagts med tillhoppa 54,053 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 31 mars 1938 till finansdepartementet inkommen skrift ha *utredningsmännen i boet efter Serena Ehrenström*, advokaten Eric Hanse och fröken Carola Karlson i Göteborg, med instämmande av äldste överläkaren å Sahlgrenska sjukhusets kirurgiska avdelning samt prosektorn vid samma sjukhus hemställt, att den å stiftelsen »Serena Ehrenströms donationsfond för kräftsjukdomarnas bekämpande» belöpande arvsskatten måtte återbetalas till stiftelsen för att tilläggas fondkapitalet och förvaltas enligt det för stiftelsen gällande reglementet.

Framställningen avser återbekommande av ett belopp av 46,998 kronor, d. v. s. den å donationen belöpande arvsskatten 47,148 kronor efter avdrag av hela det erlagda lösenbeloppet 150 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 30 juni 1938 avstyrkt bifall till förevarande framställning under hänvisning till att spörsmålet om lindring i beskattningen av donationer till välgörande eller eljest allmännyttiga ändamål för det dåvarande vore föremål för utredning.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Den av testator inrättade stiftelsen, som har till syfte att verka för kräftsjukdomarnas bekämpande dels genom social hjälpverksamhet för kräftsjuka, dels genom bidrag till främjande av dessa sjukdomars vetenskapliga och praktiska studium, har beskattats enligt förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva såsom »from stiftelse» efter klass II av den i 19 § av förordningen intagna tariffen.

Enligt 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt, vilken förordning trätt i kraft den 1 januari 1942, äro donationer till sådana ändamål, som fröken Ehrenström velat främja genom den av henne inrättade stiftelsen, helt skattefria.

Jag vill under föreliggande omständigheter förorda, att staten stödjer det syfte, stiftelsen avser att fullfölja, genom återbäring av för denna erlagd arvsskatt till ett belopp av 46,998 kronor. Det återburna beloppet bör tillfalla stiftelsen »Serena Ehrenströms donationsfond för kräftsjukdomarnas bekämpande» och avkastningen användas enligt det för stiftelsen gällande reglementet. Beloppet torde böra utbetalas till Gemensamma direktionen för Göteborgs stads sjukhus, som det enligt testators föreskrifter tillkommer att i egenskap av styrelse för Sahlgrenska sjukhuset handhava förvaltningen av stiftelsens kapital.

2:o.

Donation av juris professorn Carl Gunnar Bergman från Djursholm till rättshistorisk (rättsgenetisk) forskning.

Den 17 januari 1938 avled juris professorn Carl Gunnar Bergman från Djursholm, efterlämnande såsom arvsberättigade släktingar fyra syskon.

I ett den 6 augusti 1936 upprättat testamente, vilket sedermera blivit av arvingarna godkänt, har Bergman förordnat, att hans kvarlåtenskap, sedan vissa legat utgått, skulle tillfalla Stockholms högskolas stats- och rättsvetenskapliga fakultet, att användas för främjande av rättshistorisk (rättsgenetisk) forskning i enlighet med i testamentet närmare meddelade föreskrifter.

I den kvarlåtenskap, som sålunda skulle tillfalla Stockholms högskola, ingick bland annat en i Djursholm belägen villafastighet, betecknad nr 6 i kvarteret Trudvang.

I anslutning till de av testator i testamentet givna föreskrifterna rörande användningen av ifrågavarande donation har Stockholms högskolas styrelse på förslag av stats- och rättsvetenskapliga fakulteten fastställt ett reglemente för Stockholms högskolas rättsgenetiska institut.

Bouppteckningen efter Bergman upptog en behållning av 207,773 kronor 22 öre.

Den 22 juni 1938 har bouppteckningen blivit inregistrerad vid Södra Roslags domsagas häradsrätt. Vid inregistreringen har Stockholms högskolas andel av kvarlåtenskapen beräknats till 200,356 kronor, för vilken andel erlagts en arvsskatt av 40,332 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 22 februari 1939 till finansdepartementet inkommen skrivelse har *styrelsen för Stockholms högskola* under åberopande av ett skrivelsen närslutet utdrag av protokoll, hållet vid sammanträde med högskolans stats- och rättsvetenskapliga fakultet den 16 februari 1939, hemställt, att den vid inregistreringen av bouppteckningen efter Bergman på högskolans andel belöpande arvsskatten måtte återbäras till högskolan och tillfalla den Bergmanska stiftelsen med föreskrift, att avkastningen skulle användas till vidmakthållande och komplettering av det rättshistoriska forskningsbiblioteket.

I ett över framställningen avgivet utlåtande har *statskontoret* förklarat, att enär ifrågavarande donation, som till huvudsaklig del avsåge skapandet, vidmakthållandet och föreståndet av ett rättshistoriskt forskningsinstitut, finge anses tillgodose ett allmänt intresse som borde av staten understödjas, statskontoret icke ville motsätta sig att Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen föresloge återbäring av den erlagda arvsskatten, 40,332 kronor.

Föredragande statsrådet har anført:

Ifrågavarande testamentariska donation till stats- och rättsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms högskola avser främst att bereda professorn i rättshistoria kostnadsfri bostad samt att skapa ett rättsgenetiskt forskningsinstitut på grundval av den rättsvetenskapliga boksamling som donationen omfattar. En dylik genom testamente lämnad donation till akademi eller allmänt undervisningsverk beskattades enligt förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva efter klass II av den i 19 § förordningen intagna tariffen. För vad som tillföll en institution av nu nämnd art såsom gåva utgick däremot jämlikt 32 § i förordningen ingen skatt. Enligt 3 § i den nya förordningen om arvsskatt och gåvoskatt, som trätt i kraft den 1 januari 1942, är en donation som den nu ifrågavarande fri från skatt.

Sökanden har erinrat om, att statsmakterna vid tvenne tidigare tillfällen — senast år 1937 — funnit sig böra efterskänka arvsskatten för testamentariska donationer till Stockholms högskola, jämförliga med den nu förevarande. Då de donerade medlen, på sätt sökanden anført, icke skulle förslå till vidmakthållande och komplettering av det rättsvetenskapliga biblioteket, därest den erlagda skatten icke bleve återburen, och sålunda ett av huvudsyftena med donationen i så fall skulle allvarligt äventyras, synas vägande skäl föreligga för att staten jämväl i detta fall lämna sitt stöd genom restitution av den erlagda skatten, vilken uppgått till 40,332 kronor.

Det till Stockholms högskola återburna beloppet torde böra tilläggas den Bergmanska donationen, med föreskrift att avkastningen på de återburna medlen skall användas till vidmakthållande och komplettering av det rättshistoriska forskningsbiblioteket.

3:o.

Donationer av grosshandlaren Adolf Lindgren från Örebro för upprättande av dels en stipendiefond, dels ock en stiftelse för främjande av mindre jordbruk m. m.

Den 6 december 1938 avled grosshandlaren Adolf Lindgren från Örebro, efterlämnande såsom arvsberättigade släktingar en broder samt syskonbarn.

Genom ett den 28 april 1937 upprättat testamente, vilket blivit av arvingarna godkänt, har Lindgren — sedan han däri förordnat dels om de belopp, som skulle tillfalla hans arvingar, dels ock om vissa legat — testamenterat 250,000 kronor till en fond, benämnd »Adolf Lindgrens stipendiefond», samt vidare förordnat, att vad som efter avdrag av utredningskostnader därefter återstode av förmögenheten skulle tillfalla en stiftelse under namn »Adolf Lindgrens stiftelse».

Bouppteckningen efter Lindgren upptog en behållning av 7,712,615 kronor 92 öre.

Den 19 juni 1939 har bouppteckningen blivit inregistrerad vid rådhusrätten i Örebro. Av det vid inregistreringen förda protokollet inhämtas, att arvs-skatten å hela behållningen uppgick till 2,352,364 kronor, därav 52,260 kronor belöpte på Adolf Lindgrens stipendiefonds testamentslott om 250,000 kronor samt 2,087,330 kronor belöpte å Adolf Lindgrens stiftelses testamentslott om 5,963,840 kronor 92 öre. Efter avdrag av inregistreringsavgift, 150 kronor, belades bouppteckningen med stämpelar till ett sammanlagt belopp av 2,352,214 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 20 januari 1940 dagtecknad skrift ha *styrelserna för Adolf Lindgrens stipendiefond och Adolf Lindgrens stiftelse* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition om eftergivande av den arvsskatt, som belöpte å stipendiefonden och stiftelsen.

I ärendet har utlåtande avgivits av *statskontoret*, vilket utlåtande finnes återgivet å sid. 10 och 11 i statsrådsprotokollet.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

Grosshandlaren Adolf Lindgrens donation för upprättande av en stipendiefond med det i testamentet angivna syftet har beskattats efter klass II av den i 19 § förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva intagna tariffen. Vad angår Lindgrens donation för upprättande av en stiftelse med i testamentet angivet ändamål, har rådhusrätten i Örebro ansett densamma böra beskattas efter klass IV i den i nyssnämnda förordning intagna tariffen. Sedan dödsboet efter Lindgren hos Svea hovrätt anhållit, att stämpeln för stiftelsens testamentslott måtte beräknas enligt klass III eller eventuellt klass II i samma tariff, har hovrätten genom utslag den 7 oktober 1940, enär med hänsyn till de ändamål, till vilka enligt testamentets bestämmelser stiftelsens lott skulle användas, arvsskatten för densamma bort beräknas enligt klass III i förberörda tariff till 1,784,630 kronor, men rådhusrätten uttagit arvsskatten för lotten i fråga med 2,087,330 kronor, förklarat dödsboet berättigat att av statsverket i vederbörlig ordning återbekomma vad i arvsskatt sålunda för mycket erlagts eller 302,700 kronor. Hovrättens utslag har vunnit laga kraft.

Enligt 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvskatt, som trätt i kraft den 1 januari 1942, är en donation, avsedd för sådana ändamål som den av Lindgren upprättade stipendiefonden har att tillgodose, skattefri. Däremot torde, därest den av Lindgren gjorda donationen till omförmälda stiftelse skolat bedömas enligt nu gällande bestämmelser, skattskyldighet för densamma fortfarande ha förelegat.

Under föreliggande omständigheter finner jag mig endast kunna förorda, att den för Adolf Lindgrens stipendiefond erlagda arvsskatten, utgörande efter avdrag av därå belöpande inregistreringsavgift 52,255 kronor 14 öre, varder restituerad. Beloppet bör tillfalla Adolf Lindgrens stipendiefond och avkastningen användas enligt för fonden gällande bestämmelser. Beloppet torde böra utbetalas till Örebro stads drätselkammare, som enligt testators föreskrifter har att förvalta fondens medel.

Statsrådet har (i propositionen nr 106) föreslagit, att, såsom skett i motsvarande fall under senare år, ett särskilt anslag anvisas för återbäring av de i ärendena 1:o—3:o angivna beloppen om tillhopa (46,998 + 40,332 + 52,255 kronor 14 öre) 139,585 kronor 14 öre. Anslaget skulle upptagas med ett avrundat belopp av 139,600 kronor.

4:o.

Donation av professorskan Charlotta Henrietta (Lotty) Bruzelius, född Kempe, från Stockholm till en stiftelse, benämnd »Stiftelsen Seth M. Kempes minne».

Professorskan Charlotta Henrietta (Lotty) Bruzelius, född Kempe, från Stockholm, som avled den 11 januari 1941, har genom ett den 11 december 1936 upprättat testamente förordnat, att till en stiftelse, benämnd Stiftelsen Seth M. Kempes minne, skulle vid hennes frånfälle med äganderätt överlämnas i hennes dödsbo befintliga aktier i Mo och Domsjö aktiebolag. Enligt i testamentet intagna stadgar skall stiftelsen inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län fullfölja religiösa, välgörande, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften samt främja jordbruket inom dessa län. De medel, som tillföras stiftelsen, skola vara fördelade på två fonder, nämligen *Seth M. Kempes fond I*, vars avkastning är avsedd att — sedan minst en tiondel, högst en femtedel därav årligen lagts till fondens kapital — användas för understödjande av sådana inrättningar och ändamål, som omförmälas i klass II av den i 19 § förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva intagna tariffen, samt *Seth M. Kempes fond II*, vars avkastning — efter förutgången avsättning av minst en tiondel, högst en femtedel därav till kapitalet — skall användas till främjande av sådana syften, som avses i klass III av omförmälda tariff. Fonderna, som var för sig skola vara att anse såsom särskilda rättssubjekt (juridiska personer), företrädas och förvaltas av stiftelsens styrelse, som har sitt säte i Stockholm. De till stiftelsen testamenterade aktierna skola fördelas å fonderna sålunda, att fyra tiondelar tillfalla fonden I och sex tiondelar tillföras fonden II.

Enligt en den 8 april 1941 efter professorskan Bruzelius upprättad bouppteckning funnos i hennes bo 15,250 aktier i Mo och Domsjö aktiebolag med ett sammanlagt värde av 1,906,250 kronor. Av aktierna hava i enlighet med förenämnda fördelningsgrund 6,100 aktier med ett värde av 762,500 kronor tillfallit fonden I och 9,150 aktier med ett värde av 1,143,750 kronor fonden II. Bouppteckningen inregistrerades hos Stockholms rådhusrätt den 12 juni 1941, därvid behållningen i boet beräknades till 6,610,324 kronor 38 öre. Arvsskatten beräknades för fonden I till 175,260 kronor och för fonden II till 338,600 kronor eller för båda fonderna till sammanlagt 513,860 kronor.

Av protokoll, hållet vid rådhusrätten samma dag, inhämtas, att styrelsen för stiftelsen hos rådhusrätten anhållit om anstånd med erläggande av arvsskatt för fonderna, vid vilken ansökning fogats vederbörliga skuldförbindelser jämte säkerhet, därav till säkerhet för den å fonden I belöpande arvsskatten 2,000 aktier i Mo och Domsjö aktiebolag, att rådhusrätten — sedan antecknats att av det för hela behållningen i boet uträknade arvsskattebeloppet 1,541,773 kronor inbetalts 1,027,913 kronor — jämlikt 47 § 1 mom. A förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva på det sätt

medgivit stiftelsen anstånd med den på stiftelsens andel i kvarlåtenskapen efter professorskan Bruzelius belöpande arvsskatten 513,860 kronor, att varje den 12 juni ett vart av åren 1942—1946 skulle till överståthållarämbetet för skatteärenden inbetalas 102,772 kronor jämte 5 procent årlig ränta å oguldet belopp; *samt att* utdrag av rådhusrättens protokoll jämte avlämnade skuldförbindelser med tillhörande säkerhet skulle överlämnas till nämnda myndighet.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 12 maj 1941 dagtecknad skrift har *styrelsen för stiftelsen Seth M. Kempes minne* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till riksdagen med förslag om befrielse för stiftelsen från erläggande av den sålunda fastställda arvsskatten. Styrelsen har framhållit, att enär erläggandet av arvsskatten skulle minska stiftelsens tillgångar med mer än en fjärdedel, stiftelsens möjligheter att förverkliga de med stiftelsen avsedda ändamålen härigenom komme att i hög grad beskäras.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda skrifter hava sedermera *Västerbottens läns hushållningssällskap, Norrbottens läns hushållningssällskap* samt *landshövdingarna i Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län* tillstyrkt ifrågakvarande ansökning.

Statskontoret har i ärendet avgivit infordrat utlåtande, rörande vars innehåll utskottet hänvisar till statsrådsprotokollet sid. 13 och 14.

Föredragande statsrådet har anförut följande:

Enligt stadgarna för stiftelsen Seth M. Kempes minne skola de till stiftelsen testamenterade aktierna i Mo och Domsjö aktiebolag fördelas på två fonder, vilka var för sig skola utgöra särskilda rättssubjekt. Såsom statskontoret framhållit, torde fonden I få anses hava till huvudsakligt ändamål främjandet av sådana syften att skattebefrielse för fonden skulle åtnjutas enligt 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt, medan så icke kan anses vara fallet beträffande fonden II.

Jag finner mig på grund av vad i ämnet förekommit kunna tillstyrka den av styrelsen för stiftelsen gjorda ansökningen endast såvitt avser befrielse från arvsskatt för fonden I, utgörande 175,260 kronor. Vid bifall till ansökningen i denna del torde den å skattebeloppet utfärdade skuldförbindelsen och som säkerhet därför överlämnade 2,000 aktier i Mo och Domsjö aktiebolag mot kvitto böra återställas till stiftelsen.

I den inom första kammaren av herr A. Engberg väckta motionen I: 136 har hemställts, att riksdagen medgiver stiftelsen Seth M. Kempes minne frihet från arvsskatt beträffande såväl stiftelsens fond I som dess fond II.

5:o.

Donation av auditören Fritz Hugo Herman Ask från Stockholm till Konung Gustaf V:s jubileumsfond.

Den 8 november 1941 avled auditören Fritz Hugo Herman Ask från Stockholm utan att efterlämna någon arvsberättigad släkting. Enligt den efter honom den 5 februari 1942 vid Stockholms rådhusrätt inregistrerade bo-

uppteckningen uppgick behållningen i boet till 368,510 kronor 91 öre. Efter viss korrigerig beräknades den av rådhusrätten till 369,910 kronor 91 öre.

I ett den 10 augusti 1932 upprättat testamente hade Ask förordnat om sin kvarlåtenskap och därvid föreskrivit, att boets behållning, efter utbetalande av legat om tillhoppa 170,000 kronor till vissa personer och bestridande av för dessa legat utgående arvsskatt, skulle tillfalla »jubileumsfonden för kräftsjukdomarnes bekämpande». Testamentet bevakades den 4 december 1941 vid Stockholms rådhusrätt för såväl legatarierna som Konung Gustaf V:s jubileumsfond. Sedan testamentet den 31 december 1941 delgivits kammarsadvokatfiskalsämbetet, fann ämbetet genom beslut den 12 januari 1942 icke anledning klandra detsamma.

Rådhusrätten uträknade arvsskatten till följande belopp:	
för de särskilda legaten, varav sammanlagt 20,000 kronor	
bortfallit genom att tre av legatarierna avlidit före testa-	
tor	kronor 23,420
för jubileumsfonden	45,036
	Summa kronor 68,456.

På grund härav belades bouppteckningen, efter avdrag för lösen med 150 kronor, med dubbla belägningsstämplar å tillhoppa 68,306 kronor.

I en den 13 mars 1942 dagtecknad skrift har *utredningsmannen i boet efter Ask*, advokaten Clas Östberg, med instämmande av Konung Gustaf V:s jubileumsfond, hemställt om återbäring av det erlagda arvsskattebeloppet 68,456 kronor efter avdrag av det debiterade lösenbeloppet 150 kronor. Skulle detta icke kunna bifallas, hemställes om återbäring av det belopp, 45,036 kronor, som påförts jubileumsfondens andel av boets tillgångar.

Statskontoret har i utlåtande den 18 mars 1942 tillstyrkt återbäring av arvsskatten i vad densamma avsåge den del av behållningen, som tillfölle Konung Gustaf V:s jubileumsfond, varvid dock avdrag borde ske för den del av Stockholms stad tillkommande lösenbelopp, som fölle å arvsskatteandelen.

Föredragande statsrådet har i propositionen nr 202 anfört:

Konung Gustaf V:s jubileumsfond har under de år, som förflutit sedan dess tillblivelse, kommit att få en allt större betydelse i kampen mot kräftsjukdomarna. Enligt 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt skulle nu ifrågavarande donation varit skattefri, därest Ask avlidit efter förordningens ikraftträdande den 1 januari 1942. Med beaktande av föreliggande omständigheter vill jag förorda, att staten stödjer det syfte, jubileumsfonden avser att fullfölja, genom återbäring av den för donationen erlagda arvsskatten. I vissa likartade fall har Kungl. Maj:t redan i proposition nr 106 till årets riksdag föreslagit återbäring av arvsskatt för donerade medel. För tillgodoseende av nu ifrågavarande medelsbehov torde ändring lämpligen böra vidtagas i det i denna proposition framlagda förslaget, varför frågan bör underställas årets riksdag.

Oaktat den stora betydelse fonden äger, anser jag mig i likhet med statskontoret endast kunna tillstyrka återbäring av den del av arvsskatten som belöper på den jubileumsfonden tillfallna behållningen efter avdrag av mot-

svarande del av lösenbeloppet. För ändamålet erfordras ett belopp av 44,937 kronor 32 öre. Vid anslagsberäkningen torde denna summa lämpligen kunna avrundas till 45,000 kronor. Det i propositionen nr 106 äskade anslagsbeloppet å 139,600 kronor bör alltså nu höjas till 184,600 kronor.

6:o.

Viss ersättning till f. d. landskamreraren i Kopparbergs län Lars Fernqvist.

Enligt av Liss Erik Ejnar Johansson och Liss Anders Arvid Johansson till länsstyrelsen i Kopparbergs län avgivna deklarationer hade vardera av dem under åren 1938 och 1939 av sin morfader Hans Erik Hansson mottagit gåvor till ett sammanlagt värde av 12,654 kronor 63 öre.

Vardera av berörda deklarationer belades den 4 december 1939 av länsstyrelsen med stämpel till belopp av 820 kronor efter klass II i stället för, såsom rätteligen bort ske, efter klass I av den i 19 § förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva intagna tariffen.

Sedan Liss Erik Ejnar Johansson och Liss Anders Arvid Johansson i särskilda till Kungl. Maj:t ställda, den 30 november 1940 till finansdepartementet inkomna skrifter anhållit om restitution av vad av dem för mycket erlagts i skatt, utgörande för vardera 526 kronor, jämte ränta, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 24 januari 1941 — enär det icke styrkts, att ansökan om återfående av ifrågavarande skattebelopp icke kunnat ingivas till vederbörande hovrätt inom tid, som stadgas i 49 § 2 mom. första stycket ovanberörda förordning, och sådant fall, som avses i andra stycket av nyssnämnda moment, följaktligen icke föreläge — ansökningarna icke kunna vinnas avseende.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 30 september 1941 till finansdepartementet inkommen skrift har *f. d. landskamreraren i Kopparbergs län Lars Fernqvist* — med förmälan att han, som verkställt den felaktiga stämpelbeläggningen, efter av advokatfiskalsämbetet vid Svea hovrätt hos honom gjord skriftlig förfrågan, huruvida han hade för avsikt att ersätta gåvotagarna den förlust, som därigenom tillskyndats dem, till vardera av gåvotagarna återbetalat 526 kronor — anhållit, att Kungl. Maj:t måtte bereda honom ersättning för sålunda av honom utbetalade belopp, tillhopa 1,052 kronor, med avdrag för vad han därå uppburit i stämpelprovision.

I infortrade yttranden över Fernqvists framställning ha *länsstyrelsen i Kopparbergs län* och *statskontoret* tillstyrkt bifall till densamma. Därvid har statskontoret, vars yttrande avtryckts i motionen II: 4, erinrat, att advokatfiskalerna vid rikets hovrätter numera — i olikhet mot tidigare — i allt större utsträckning torde anse det såsom sin ämbetsplikt att vid den av dem verkställda stämpelgranskningen uppmärksamma även sådana fel vid stämpelbeläggning, som föranlett att den enskilde fått erlägga för hög stämpelavgift till kronan. Ämbetsverket kunde icke undgå att finna del i hög grad otillfredsställande, att en stämpelförsäljare skall bli ekonomiskt lidande

till följd av omöjligheten för advokatfiskalerna att i alla fall medhinna stämpelgranskning inom den för besvärns anförande stadgade tid. I detta sammanhang framhöll statskontoret även att en väsentlig ändring av förhållandena i ifrågavarande hänseende komme att inträda från och med den 1 januari 1942, då den nya arvsskatteförordningen trädde i kraft. Besvärstiden hade nämligen i sagda förordning utsträckts till tre år.

Genom beslut den 5 december 1941 förklarade *Kungl. Maj:t* Fernqvists framställning icke föranleda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren (I: 37) av herr *W. Nisser m. fl.* och den andra inom andra kammaren (II: 4) av herr *B. Gezelius m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte av för innevarande budgetår tillgängliga medel bevilja Fernqvist ersättning för förenämnda, av honom utbetalade belopp, tillhoppa 1,052 kronor, med avdrag för vad han därå kan ha uppburit i stämpelprovision.

7:o.

För hög stämpelbeläggning å behållningen i boet efter avlidna Hilda Josefina Charlotta Söderström, född Olsson, från Marstrand.

I en inom första kammaren av herr *Sam Larsson* väckt motion (I: 117) har hemställts, att riksdagen måtte berättiga Hilda Söderströms dödsbo att av statsmedel återfå 676 kronor jämte ränta därå efter de i 49 § 3 mom. första stycket kungl. förordningen 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva angivna grunder.

Till stöd för sitt yrkande har motionären anfört följande.

Den 20 juli 1939 registrerades vid Askims, Hising och Sävedals häradsrätt bouppteckning efter änkefru Hilda Josefina Charlotta Söderström från tomt nr 5 i kvarteret Åldermannen i Marstrand, som avlidit den 9 oktober 1938 utan att efterlämna bröstarvingar. Bouppteckningen utvisade en behållning av 19,678 kronor 86 öre.

Vid bouppteckningens stämpelbeläggning för uttagande av arvsskatt togs av förbiseende icke hänsyn till ett av Hilda Söderström och hennes make den 9 februari 1901 upprättat testamente, vilket, jämte senare testamentariskt förordnande av Hilda Söderström ensam, fanns intaget i bouppteckningen. På grund härav kom, enligt vad som inhämtats, att i stämpelavgift uttagas 676 kronor mer än som rätteligen bort ske.

Först den 28 januari 1941 förordnades boutredningsman i boet efter Hilda Söderström. Någon framställning om återbekommande av det för mycket erlagda stämpelbeloppet hade dessförinnan icke gjorts, och vid tidpunkten för boutredningsmannaförordnandet hade redan gått till ända den tid, inom vilken enligt 49 § 2 mom. första stycket arvsskatteförordningen den 19 november 1914 ansökan om återfående av för mycket erlagd skatt skall ingivas till vederbörande hovrätt. Genom skrivelse den 15 april 1941 till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län sökte boutredningsmannen restitution av det för mycket erlagda skattebeloppet under åberopande av bestämmelserna i 49 § 1 mom. nämnda förordning. Denna ansökan avslogs emellertid av länsstyrelsen den 23 april 1941 under motivering, att den icke grundade sig på förhållanden,

vilka antingen inträffat efter tiden för ifrågavarande skatts erläggande eller ock därvid icke varit kända. Med hänsyn till omständigheterna har det ansetts utsiktslöst att genom besvär söka ändring i detta beslut, varför detsamma icke överklagats.

Då det synes otvivelaktigt, att staten i förevarande fall erhållit för stor stämpelavgift och därigenom kommit att göra en obehörig vinst, under det att dödsboet tillskyndats en motsvarande förlust, måste det anses såsom en åtgärd av rättvisa och billighet, att det för mycket erlagda beloppet återbäres till dödsboet. En dylik restitution läser emellertid numera icke kunna ske utan riksdagens medverkan.

Utskottets yttrande och hemställan.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 1:o—5:o ovan) vill utskottet framhålla, att därmed avses donationer till allenast sådana ändamål, att skattefrihet för donationerna skulle åtnjutas enligt 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt. Vid genomgång av omständigheterna i varje särskilt fall har utskottet icke funnit anledning till erinran mot att arvsskatt återbäres eller efterskänkes i överensstämmelse med nämnda förslag.

Det i motionen I: 136 framställda yrkandet (punkten 4:o ovan) om befrielse från erläggande av den på Seth M. Kempes fond II belöpande arvsskatten avser däremot en testamentslott för vilken, enligt vad föredragande statsrådet anfört, skattebefrielse icke skulle ha åtnjutits enligt den nya arvsskattelagstiftningen. Utskottet anser sig med hänsyn härtill icke böra tillstyrka berörda yrkande.

Motionerna I: 37 och II: 4 samt I: 117 (punkterna 6:o och 7:o ovan) avse fall, i vilka gåvoskatt eller arvsskatt vid stämpelbeläggning uttagits med för högt belopp. Då tiden för anförande av besvär över dylika beslut genom den nya arvsskattelagstiftningen utsträckts till tre år från beslutets dag, hade rättelse kunnat vinnas besvärsvägen, därest nämnda lagstiftning varit tillämplig. Utskottet finner sig med hänsyn till omständigheterna böra tillstyrka återbäring av nämnda skattebelopp i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionerna föreslagits. Sålunda bör — efter prövning av Kungl. Maj:t — till Fernqvist utgivas ersättning för vad han visar sig ha utbetalat såsom gottgörelse till gåvotagarna i det i motionerna I: 37 och II: 4 omnämnda ärendet med avdrag för belöpande, av honom uppburen stämpelprovision och till Hilda Söderströms dödsbo återbäras det belopp, varmed erlagd arvsskatt visas ha överstigit vad som rätteligen bort uttagas i dylik skatt.

För återbäring av de i här berörda ärenden angivna beloppen torde, i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, böra anvisas ett obetecknat anslag med ett till (184,600 + 1,052 + 676) 186,400 kronor avrundat belopp. Anslaget torde böra betecknas »Återbäring av erlagda stämpelmedel i vissa fall».

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 37, I: 117 och I: 136 samt II: 4,

a) till *Återbäring av erlagda stämpelmedel i vissa fall* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 186,400 kronor;

b) medgiva att stiftelsen Seth M. Kempes minne befrias från erläggande av den på Seth M. Kempes fond I belöpande arvsskatten;

II. att motionen I: 117 i vad densamma avser rättegottgörelse och motionen I: 136 i vad densamma avser Seth M. Kempes fond II icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 21 april 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 78.

Reservation

av herrar *Bäckström, Danielsson, Lindberg* i Umeå och *Eriksson* i Frägstä, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Beträffande Kungl. Maj:ts — — — med nämnda förslag.

I motionen I: 136 (punkten 4:o ovan) har yrkats, att stiftelsen Seth M Kempes minne måtte befrias från erläggande av arvsskatt för ej blott — såsom Kungl. Maj:t föreslagit — den i stiftelsen ingående fonden I, utan jämväl för fonden II. Utskottet vill erinra om att en år 1936 av professorskan Lotty Bruzelius bildad stiftelse J. C. Kempes minne har till uppgift att inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län fullfölja religiösa, välgörande, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften samt att främja jordbruket. Under de senare åren ha anslag av stiftelsen beviljats främst till åtgärder som direkt eller indirekt komma att gagna jordbruket inom de tre nordligaste länen. För dessa län, där en nyskapande verksamhet på en mångfald områden är nödvändig, har det varit synnerligen värdefullt att denna möjlighet till erhållande av ekonomiskt stöd för åtgärder av sådant slag stått till buds. Sedermera har genom testamentariskt förordnande av numera avlidna professorskan Bruzelius den nu ifrågakommande

stiftelsen Seth M. Kempes minne bildats, vilken erhållit samma uppgift och samma verksamhetsfält som stiftelsen J. C. Kempes minne. Allmänt lyses inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län den förhoppningen, att länen härigenom skola beredas ytterligare medel för tillgodoseende av förefintliga trängande behov inom de områden som stiftelserna ha till uppgift att fullfölja och främja. Emellertid har upplysts, att stiftelsen under de närmaste åren icke kunde bli i tillfälle utdela anslag, om arvsskatten måste utgå enligt gällande bestämmelser. Stiftelsen avser att på olika områden främja utvecklingen inom de tre nordligaste länen, främst beträffande jordbruket. En sådan uppgift synes utskottet vara så lovvärd, att det måste framstå såsom mindre tilltalande om staten genom uttagande av en hög arvsskatt under ett antal år omöjliggör vidtagandet av åtgärder ägnade att främja utvecklingen på sätt testator avsett. Då förhållandena i landets nordligaste delar äro i många avseenden andra och långt mera bekymmersamma än i sydligare landsändar synes ett bifall till stiftelsens ansökan ej kunna medföra några konsekvenser. Däremot skulle det te sig egendomligt om avkastningen av en för denna landsända avsedd donation under en följd av år icke skulle kunna komma till avsedd användning utan i stället tillföras statskassan. Utskottet tillstyrker alltså bifall till motionen. Vid befrielsen för ifrågakarande skattebelopp, 338,600 kronor, torde tillvägagångssättet böra bli överensstämmande med det för fonden I föreslagna.

Motionerna I: 37 och II: 4 — — — i dylik skatt.

För återbäring av — — — i vissa fall.»

Under åberopande av — — — anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen — — — I: 136 samt II: 4

a) till Återbäring — — — av 186,400 kronor;

b) medgiva att stiftelsen Seth M. Kempes minne befrias från erläggande av den på Seth M. Kempes fond I och II belöpande arvsskatten;

II. att motionen I: 117 i vad densamma avser räntegottgörelse icke må vinna riksdagens bifall.»
